

नागायुतसमप्राणः सिंहस्कन्धो महाभुजः । गृहीतो व्यजहात् सत्त्वं वरदानविमोहितः ।

स हि प्रयत्नमकरोत्तीव्रमात्मविमोक्षणे । नचैनमशकदोरः कथञ्चित् प्रतिबाधितुं ।

इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्वणि आजगरपर्वणि भीमस्याजगरग्रहणे अष्टसप्तत्यधिकशतोऽध्यायः ॥ १७८ ॥

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ स भीमसेनस्तेजस्वी तथा सर्पवशङ्गतः । चिन्तयामास सर्पस्य वीर्यमत्यहुतं महत् ।

उवाच च महासर्पं कामया ब्रूहि पन्नग । कस्त्वं भो भुजगश्रेष्ठ किं मया च करिष्यसि ।

पाण्डवो भीमसेनोऽहं धर्मराजादनन्तरः । नागायुतसमप्राणस्त्वया नीतः कथं वशं ।

सिंहाः केशरिणो व्याघ्रा महिषा वारणास्तथा । समागताश्च बज्रशो निहताश्च मया युधि ।

राक्षसाश्च पिशाचाश्च पन्नगाश्च महाबलाः । भुजवेगमशक्ता मे सोढुं पन्नगसत्तम ।

किन्तु विद्याबलं किन्तु वरदानमथो तव । उद्योगमपि कुर्वाणे वशगोऽस्मि कृतस्त्वया ।

असत्या विक्रमे नृणामिति मे धीयते मतिः । यथेदं मे त्वया नाग बलं प्रतिहतं महत् ।

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ इत्येवंवादिनं वीरं भीममक्लिष्टकारिणं । भोगेन महता गृह्य समन्तात् पर्यवेष्टयत् ।

निगृह्येनं महाबाहुं ततः स भुजगस्तदा । विमुच्यास्य भुजो पीनाविदं वचनमब्रवीत् ।

दिष्टस्त्वं चुधितस्याद्य देवैर्भक्ष्यो महाभुज । दिष्ट्या कालस्य महतः प्रियाः प्राणा हि देहिनां ।

यथात्विदं मया प्राप्तं सर्परूपमरिन्दम । तथाऽवश्यं मया स्थाप्यं तवाद्य शृणु सत्तम ।

इमामवस्थां सम्प्राप्तो ह्यहं कोपान्महर्षिणां । शापस्थानं परिप्रेक्षुः सर्वं तत् कथयामि ते ।

नङ्गो नाम राजर्षिर्यत्कृते श्रावमागतः । तवैव पूर्वपूर्वेषामायोर्वैशधरः सुतः ।

सोऽहं शापादगस्त्यस्य ब्राह्मणानवमन्य च । इमामवस्थामापन्नः पश्य दैवमिदं मम ।

त्वाच्चेदबध्यं दायादमतीव प्रियदर्शनं । अहमद्योपयोक्ष्यामि विधानं पश्य यादृशं ।

नहि मे मुच्यते कश्चित् कथञ्चित् प्रग्रहं गतः । गजो वा महिषो वाऽपि षष्ठे काले नरोत्तम ।

नासि केवलसर्पेण तिर्यग्योनिषु वर्त्तता । गृहीतः कौरवश्रेष्ठ वरदानमिदं मम ।

पतता हि विमानाद्यान्मया शक्रासनाद्भुतं । कुरु शापान्तमित्युक्तो भगवान्मुनिसत्तमः ।

स मामुवाच तेजस्वी कृपयाऽभिपरिश्रुतः । मोक्षस्ते भविता राजन् कस्माच्चित् कालपर्ययात् ।

ततोऽस्मि पतितो भूमौ नच मामजहात् स्रतिः । स्मार्त्तमस्ति पुराणं मे यथैवाधिगतं तथा ।

यस्तु ते व्याहृतान् प्रश्नान् प्रतिब्रूयादिभागवित् । स त्वं मोक्षयिता शापादिति मामब्रवीदृषिः ।

गृहीतस्य त्वया राजन् प्राणिनोऽपि बलीयसः । सत्त्वभ्रंशोऽधिकस्यापि सर्वस्याशु भविष्यति ।

इह चाप्यहमश्रापं वचस्तेषां दयावतां । मयि सञ्जातहार्दानामथ तेऽन्तर्हिता द्विजाः ।

सोऽहं परमदुष्कर्मा वसामि निरये ऽशुचौ । सर्पयोनिमिमां प्राप्य कालाकाङ्क्षी महाद्युते ।

तमुवाच महाबाहुर्भीमसेनो भुजङ्गमं । नच कुप्ये महासर्पं नचात्मानं विगर्हये ।

यस्मादभावी भावी वा मनुष्यः सुखदुःखयोः । आगमे यदि वा ऽपाये न तत्र स्वपयेन्नरः ।

दैवं पुरुषकारेण को वञ्चयितुमर्हति । दैवमेव परं मन्ये पुरुषार्था निरर्थकः ।